higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

EKONOMIE N4

31 Mei 2021

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 7 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A

VRAAG 1

1.1	1.1.1	D		
	1.1.2	B		
	1.1.3	A		
	1.1.4	A		
	1.1.5	B		
	1.1.6	C		
	1.1.7	B		
	1.1.8	B		
	1.1.9	B		
	1.1.10	C		
			(10 × 2)	(20)
1.2	1.2.1	Inflasie		
	1.2.2	Mynboutantieme		
	1.2.3	Beperk/Vas/Onelasties		
	1.2.4	Vaste		
	1.2.5	Regs		
			(5 × 2)	(10)
1.3	1.3.1	Ekonomie		
	1.3.2	Substituut		
	1.3.3	Nut		
	1.3.4	Lengte		
	1.3.5	Natuurlik		
			(5 × 2)	(10)
1.4	1.4.1	B		
	1.4.2	A		
	1.4.3	D		
	1.4.4	C		
	1.4.5	F		
			(5 × 2)	(10)
				[50]

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

QUESTION 2

2.1
- Natuurlike hulpbron✓ – Huur✓
- Arbeid✓ – Lone✓
- Kapitaal✓ – Rente ✓
- Entrepreneur✓ – Wins✓ (4 × 2) (8)

2.2
- Huishoudings voorsien produksiefaktore aan ondernemings of firmas.
- Huishoudings koop goedere en dienste by ondernemings en firmas en dit bevorder ekonomiese ontwikkeling.
- Huishoudings betaal belasting aan die regering en dit verskaf inkomste.
- Huishoudings produseer goedere en dienste en bied hul dienste aan vir ondernemings of firmas. (4 × 2) (8)

2.3 2.3.1 Die produksiemoontliheidskromme word gebruik om die produksie van twee goedere met die maksimum gebruik van die beskikbare hulpbronne wat voorsien word, te toon. (2)

2.3.2
- 90 ton koring
- 75 ton staal (2)

2.3.3
- Omdat beskikbare hulpbronne nie ten volle benut word nie.
- Daar is steeds die moontlikheid om meer ton koring en staal te produseer, omdat die hulpbronne om dit te produseer beskikbaar is. (2 × 2) (4)

2.4 Begrotingslyn toon al de kombinasies van twee kommoditeite wat 'n verbruiker kan bekostig om te koop teen 'n gegewe markprys met 'n gegewe inkomste. (3)

2.5
- Inkomste:✓ Wanneer huishoudings se inkomste styg of daal, styg of daal hul besteding ook.✓✓
- Inkomsteverdeling:✓ Ongelyke verdeling van inkomste tussen ryk en arm mense verlaag die algehele geneigdheid om te verbruik, aangesien die ryk mense reeds die meeste van hul basiese begeertes bevredig het.✓✓
- Rentekoerse:✓ Indien rentekoerse styg, sal mense minder verbruik en meer spaar ten einde by die hoër rentekoers te baat, en omgekeerd.✓✓
- Veranderings in persepsies:✓ Mense se verwagtings oor toekomstige gebeure kan die geneigdheid om te verbruik beïnvloed.✓✓
- Hou van likiede bates:✓ Wanneer mense groot hoeveelhede likiede bates het, is hulle geneig om meer aan verbruik te spandeer.✓✓
- Kredietbepalings vir duursame verbruiksgoedere: Kredietbepalings met betrekking tot elektriese toestelle het 'n belangrike invloed op verbruiksbesteding..

(Enige 5 × 3) (15)

2.6 Komplementêre goedere is goedere wat in plaas van ander gebruik word, of goedere wat ander goedere kan vervang.✓✓ (4)

2.7
- Reg om 'n produk te kies
- Reg op regverdige en eerlike transaksies
- Reg op regverdige en verantwoordelike bemarking
- Reg op billike waarde, goeie gehalte en veiligheid
- Reg op openbaarmaking van inligting (Enige 2 × 2) (4)

[50]

VRAAG 3

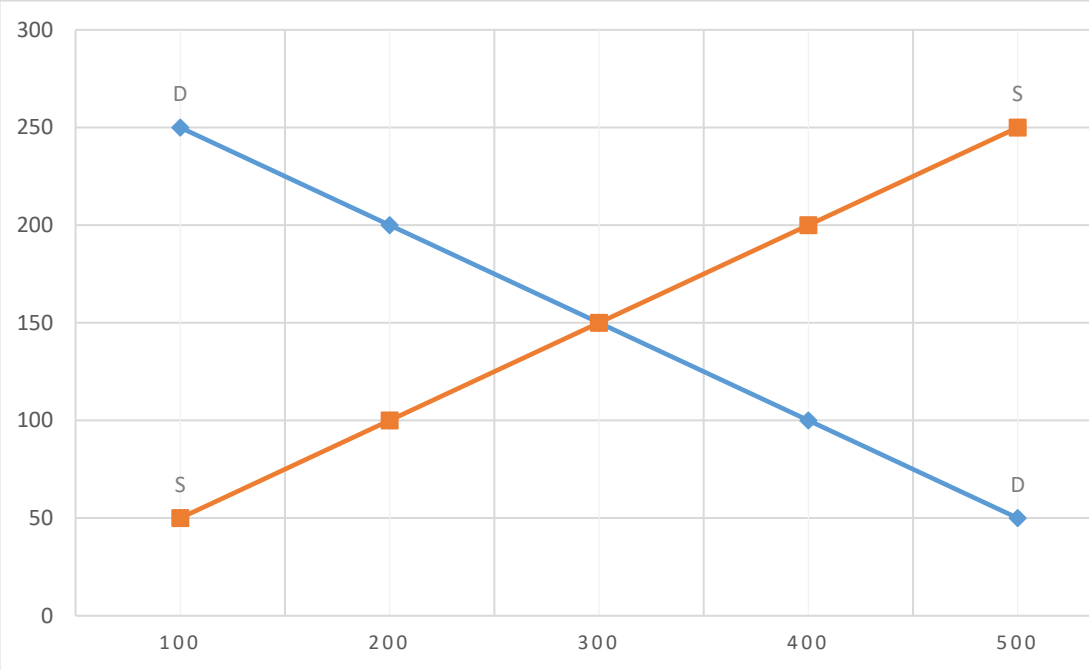
3.1
- Volmaakte mark
- Monopolie-mark
- Oligopolie-mark
- Onvolmaakte mark (Enige 2 × 1) (2)

3.2

VOLMAAKTE MARK	MONOPOLIE-MARK
• Baie verkopers • Homogene produkte • Vryheid van toetrede en uittrede • Prysnemer • Volmaakte kennis van die mark	• Enkel/Een verkoper • Unieke produk • Toetrede word versper • Prysmaker • Gespesialiseerde inligting oor produksietegnieke of die mark

(5 × 4) (20)

3.3 3.3.1

Puntetoekenning: Vir tekening van die korrekte vraag- en aanbodkrommes (6)

3.3.2 R 150 (2)

3.3.4 400✓– 200✓ = 200✓✓ (4)

3.4
- Beskikbaarheid van plaasvervangers
- Verbruikers se begrotings
- Aard van die produk
- Die invloed van tyd
- Gewoontevormende produkte
- Duursaamheid en unieke aard van die produk
- Grootte van die huishouding (Enige 5 × 2) (10)

3.5 Die wet van aanbod bepaal dat, indien alle ander faktore dieselfde bly, 'n styging in prys lei tot 'n styging in die hoeveelheid aangebied.✓✓ Dit beteken dat daar 'n direkte verband tussen prys en hoeveelheid bestaan. ✓✓ (4)
[50]

VRAAG 4

4.1 Dit is koste wat volgens uitset/produksie verander; indien die uitset meer is, sal die koste meer wees. (2)

4.2 4.2.1 Teen hoeveelheid 15 MR = R75 – R75 = R0✓✓
Teen hoeveelheid 16 MR = R80 – R75 = R5✓✓ (4)

4.2.2 R5 (2)

4.2.3 Omdat 'n negatiewe helling✓✓ beteken dat meer goedere teen 'n ler prys verkoop word, addisionele inkomste sal dus afneem namate meer goedere verkoop word.✓✓ (4)

4.3 4.3.1 By punt B (2)

4.3.2 Totale Wins = Totale Inkomste – Totale Koste✓✓
TI = R25 × 100 = R2 500✓✓
TK = R19 × 100 = R1 900✓✓
Totale Wins = R2500 – R1 900 = R600✓✓ (8)

4.4
- Korttermynkoste verwys na 'n tydperk waarin die onderneming te doen het met minstens een van sy produksiefaktore wat vas (onveranderd) is.✓✓ Die onderneming kan nie enige van sy insette verander nie.✓✓
- Langtermynkoste verwys na 'n tydperk waar die onderneming l sy insette kan verander. ✓✓ Die onderneming kan al sy insette vermeerder of verminder.✓✓

(4 × 2) (8)

4.5
- Arbeid is bederfbaar.
- Arbeid kan nie van die arbeider geskei word nie.
- Die aanbod van arbeid is onelasties.
- 'n Arbeider verkoop sy arbeid en nie homself nie.
- 'n Arbeider is nie 'n masjien nie, maar 'n persoon. (Enige 4 × 2) (8)

4.6 Nominale lone is die werklike bedrag geld wat deur die werker in 'n bepaalde tydperk ontvang word.✓✓ Dit neem nie veranderings in prysvlakke (inflasie) in ag nie.✓ Reële lone is die hoeveelheid goedere en dienste wat 'n werker met sy of haar nominale lone kan koop.✓✓ Dit verwys na die koopkrag van geld.✓ (6)

4.7
- Natuurlike hulpbronne word in die natuur gevind:✓ hulle is gratis geskenke van die natuur en kan nie deur mense gemaak word nie.✓✓
- Voorraad natuurlike hulpbronne is beperk:✓ natuurlike hulpbronne word in beperkte hoeveelhede gevind.✓✓
- Natuurliklke hulpbronne kom in verskillende hoeveelhede en gehalte voor: verskillende dele van die wêreld sal verskillende hoeveelhede en gehalte van natuurlike hulpbronne hê.
- Natuurlike hulpbronne is hetsy hernubaar of nie-hernubaar: sommige natuurlike hulpbronne kan hernu word, bv. bome, maar goud en ander minerale is nie hernubaar nie. (Enige 2 × 3) (6)

[50]

VRAAG 5

5.1 Kapitaalmark: Dit is 'n mark waar koper en verkopers self handel dryf ✓✓ in finansiële sekuriteite ✓ soos effekte, aandele, ens.✓ (4)

5.2
- Verskaf finansiering teen redelike koste.✓
- Fasiliteer ekonomiese groei.
- Voer markbedrywighede uit in 'n vrye, regverdige, mededingende en deursigtige omgewing.
- Verskaf voldoende inligting aan beleggers.
- Wys kapitaal produktief toe. (5 × 2) (10)

5.3
- Monopolie-firmas buit verbruikers uit omdat hulle nie enige mededinging het nie.
- Monopolis veroorsaak maatskaplike verkwisting omdat ander hulpbronne onderbenut word.
- Monopolie-firmas is ondoeltreffend omdat hulle nie teen die minimum punt van die gemiddeldekoste-kromme produseer nie.
- Monopolie-firmas maak hul dikwels aan onbillike praktyke skuldig om teenstanderfimas uit te skakel deur baie lae pryse onder kosprys vas te stel.
- Monopolie-firmas is op grond van hul kapitaal en welvaart in staat om die politieke kwessies van die ekonomie te beïnvloed.
- Monopolie-firmas wys hulpbronne ondoeltreffend toe.
- Monopolie lei tot prysdiskriminasie. (Enige 5 × 2) (10)

Kopiereg voorbehou

5.4
- Skaalbesparkings/skaalekonomië
- Natuurlike/Geografiese grense
- Handelsmerklojaliteit deur reklame
- Beperkende prysbepaling
- Roofprysbepaling
- Vertikale integrasie
- Regsgeldige patente
- Kennis en kundigheid (Enige 5 × 2) (10)

5.5
- Onvolledige markte:✓ Markte vir bepaalde dinge soos openbare goedere is onvolledig of ontbreek heeltemal.✓✓
- Ondeelbaarhede:✓ Die deel van instandhoudingskoste op bepaalde goedere soos 'n openbare pad is nie deelbaar nie.✓✓
- Gemeenskaplike-eiendomshulpbronne:✓ Dit lei tot verkwistende uitbuiting, waar 'n gebruiker die uitwerking van sy optrede op ander ignoreer.✓✓
- Onvolmaakte markte:✓ Daar is geen doeltreffendheid in onvolmaakte mededinging nie.✓✓
- Asimmetriese inligting:✓ Kopers en verkopers het soms weens onkunde nie genoeg inligting oor markgedrag nie.✓✓
- Eksternaliteite:✓ Soms bied die mark geen prys vir diens of ondiens nie, wat tot wantoewysing van hulpbronne lei.✓✓ (Enige 4 × 3) (12)

5.6
- Stygende produksiefunksie
- Dalende produksiefunksie (2 × 2) (4)

[50]

TOTAAL AFDELING B: 150
GROOTTOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou